2023

Voortgangsrapportage Beleidskader Basisvaardigheden

Gemeente Rotterdam

Team Inclusief Samenleven
Subteam Taal
April 2024

Inhoud

Voorwoord wethouder **3**
1. Inleiding **4**
2. Opgave en doelgroepen **5**
2.1. Diverse doelgroepen vragen om een gevarieerd aanbod 5
2.2. Omvang doelgroep 5
3. Realisatie doelstelling **6**
3.1. Realisatie kwantitatieve doelstelling 6
3.2. Realisatie kwalitatieve doelstelling 7
3.2.1. Rendement taaltrajecten 7
3.3. Partnerschap 8
3.4. Overige resultaten 8
3.4.1. NPRZ 8
3.4.2. Training 'Aanpak Laaggeletterdheid' 9
3.4.3. Taaltrajecten Oekraïners 9
3.4.4. Duidelijke taal 9
3.4.5. Inzet ervaringsdeskundigen 9
3.4.6. EU-arbeidsmigranten 10
3.4.7. Welzijn 10
3.4.8. Inburgering 11
3.4.9. Ouderen 11
3.4.10. Digitale inclusie 11
3. Resultaten per thema **13**
4.1. Taal en geld 13
4.1.1. Met wie doen we wat? 13
4.1.2. Vooruitblik 13
4.2. Taal en gezondheid 14
4.2.1. Met wie doen we wat? 14
4.2.2. Vooruitblik 15
4.3. Taal en ontwikkeling 16
4.3.1. Met wie doen we wat? 16
4.3.2. Vooruitblik 16
4.4. Taal en werk 17
4.4.1. Met wie doen we wat? 17
4.4.2. Vooruitblik 18
5. Onderzoek **19**
5.1. Landelijke monitor 19
6. Communicatie **20**
6.1. Serie 'Duidelijke taal' 20

6.2. Landelijke impactbijeenkomst 20
6.3. Netwerkbijeenkomst tijdens de Week van Lezen en Schrijven 20
6.4. Taalfestival Noordplein 21
6.5. Beterintaal.nu 21
6.6. Vooruitblik 21
7. Juridisch en financieel kader 22
7.1. WEB en landelijke ontwikkelingen 22
7.1.1. Landelijke ontwikkelingen 22
7.1.2. Regio 22
7.2. Financiën 22

Voorwoord wethouder

"Taal is een tuin, met woorden als bloemen. Om de verschillende kleuren mee te kunnen benoemen. Om doorheen te lopen, te zeggen wat je bedoelt. Hoe blij of verdrietig je je tijdens het wandelen voelt. Taal is een tuin, vol met mogelijkheden. Om het leven met lezen tegemoet te kunnen treden. Taal is een tuin, waar we van kunnen leren. Maar van de kleuren genieten, begint met proberen." (Derek Otte)

Zo begint het gedicht van Derek Otte dat hij speciaal voor de Taalnacht heeft geschreven. De Taalnacht was een uniek evenement dat dit jaar voor het eerst plaatsvond, gekoppeld aan de Museumnacht. Rotterdam heeft hier een primeur mee. Ik heb niet alleen als wethouder, maar ook als persoon ontzettend genoten van deze nacht. Voor de zoveelste keer heb ik ervaren hoe Rotterdam bruist van alle initiatieven op het gebied van taal en basisvaardigheden. Zoveel bloemen en zoveel kleuren.

Afgelopen najaar begon ik als wethouder Taal. Ik heb met veel netwerkpartners kennisgemaakt en heb met trots Rotterdam vertegenwoordigd op een landelijke conferentie in december. Deze conferentie hebben wij samen met Stichting Lezen en Schrijven en omroep Human georganiseerd naar aanleiding van de prachtige serie 'Duidelijke taal'. Loes Luca heeft hier op een mooie Rotterdamse manier onze ervaringsdeskundigen gevolgd in hun dagelijks leven. Ik ben hen heel dankbaar voor de inkijk die zij in hun leven hebben gegeven. Zo konden wij zien hoe het leven is als je niet goed kan lezen en schrijven. Hoe je hierdoor ook op andere gebieden zoals schulden, gezondheid, werk en ontwikkeling belemmeringen ondervindt. We hebben ook kunnen zien hoe je leven verandert als je je schrijf- en leesvaardigheid verbetert. Hoe dit je leven verrijkt en hoe je op andere gebieden in je leven nieuwe kansen ontdekt.

Dit gun ik alle Rotterdammers die de stap hebben gezet of die nog de stap willen of moeten zetten om hun basisvaardigheden te verbeteren. Hiervoor wil ik me hard maken. Ik heb niet alleen in de serie, maar ook in de praktijk ervaren en gezien hoe basisvaardigheden samenhangen met andere aspecten van het dagelijks leven. Als wethouder Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening en Taal wil ik niet alleen binnen mijn eigen portefeuille een integrale aanpak realiseren, maar ook samen met mijn collega-wethouders de verbinding leggen met onderwijs, zorg en werk en inkomen.

De maatschappelijke baten van het verbeteren van basisvaardigheden zijn groot. Afgelopen jaren is de bewustwording hierover toegenomen. Onder meer bij verschillende organisaties, werkgevers, beleidsmakers, professionals en zorgverleners. Daarom span ik me in om ook met partners buiten de gemeente samen op te trekken om Rotterdammers trajecten op maat gericht op hun leefwereld aan te bieden. Werken aan de verbetering van basisvaardigheden is een stadsbrede verantwoordelijkheid, waar we met zijn allen van profiteren. Vele Rotterdamse organisaties leveren al een actieve bijdrage. Ik wil hen hartelijk bedanken voor hun inspanningen. Daarnaast wil ik anderen uitnodigen om als partner zich te voegen aan een stadsbrede beweging voor het verbeteren van basisvaardigheden.

Niet alleen als wethouder, maar ook als persoon draag ik taal een warm hart toe. Prachtig vind ik het bijvoorbeeld om kinderen voor te lezen. Zien hoe ze zich inleven in het verhaal en hoe door taal een nieuwe wereld voor hen opengaat. Ik gun het iedereen om zo'n nieuwe wereld te ontdekken. Afgelopen jaar zijn ruim 9.000 Rotterdammers begonnen met hun cursus. Ik wens hun veel succes met hun traject en wil ik andere Rotterdammers uitnodigen om de stap te zetten hun basisvaardigheden te verbeteren een nieuwe wereld te ontdekken!

Ik sluit graag af met de woorden van Derek Otte.
"Taal is een tuin, waardoor we zélf kunnen bloeien. Met durven. Doorzetten. Letter voor letter. Niet je zetten verbergen, maar bergen verzetten."

1. Inleiding

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het Beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 'Rotterdam vaardig verder' (voortaan het Beleidskader Basisvaardigheden) vast. Tijdens deze vergadering zijn een aantal moties en toezeggingen aangenomen. Met deze voortgangsrapportage doe ik de volgende moties en toezeggingen af:

- Motie 23bb000788 Rotterdammers lezen de les
- Motie 23bb000793 Borg dat basisvaardig beleid ook digitaal inclusief is
- Toezegging 23bb007157 Afronding taaltrajecten
- Toezegging 23bb000931 Voortgangsrapportage beleidskader basisvaardigheden

De afdoening van de moties en toezeggingen vindt u in hoofdstuk 3 bij de resultaten van 2023.

Met het Beleidskader Basisvaardigheden zet Rotterdam de trend tot vernieuwing door. Het verbreden van de focus van de Nederlandse taal naar rekenen en digitale vaardigheden is ook landelijk steeds meer de trend. Onze samenleving staat geen moment stil en vraagt steeds andere vaardigheden en capaciteiten. Goede basisvaardigheden zijn belangrijk om mee te kunnen doen in de samenleving. Taal, rekenen en digitale vaardigheden gebruik je in het dagelijks leven namelijk overal en zijn de basis om je zelfstandig te kunnen redden. De belangrijkste opbrengsten van het beleidskader uit de vorige collegeperiode 'de Taalspiraal' zijn nog steeds onderdeel van het beleid. Daarnaast is het beleid verbreed: we leggen meer de nadruk op het aangaan van partnerschap met een toenemend aantal maatschappelijke organisaties.

Wat betreft de trajecten basisvaardigheden houden we vast aan een kwalitatief goed aanbod dat qua niveau en inhoud voldoende gevarieerd is. We zetten het verbeteren van basisvaardigheden in om het leven van deelnemers op diverse gebieden te verbeteren.
De economische situatie (energie, klimaat- en wooncrisis) heeft geleid tot het benoemen van een zelfstandig thema Taal en geld. Naast dit nieuwe thema bieden we ook trajecten aan speciaal voor analfabeten en voor NT1-ers[1]. De gemeente Rotterdam heeft samen met de arbeidsmarktregio Rijnmond trajecten basisvaardigheden ingekocht via aanbestedingen, Vier partijen hebben de opdracht gekregen om formele en themagerichte non-formele trajecten[2] te realiseren. Daarnaast is eind maart 2023 de subsidieregeling gekoppeld aan het beleidskader gepubliceerd. Op basis van deze regeling kunnen kleinere, lokale organisaties subsidies aanvragen voor het uitvoeren van trajecten basisvaardigheden. Voor de Oekraïense ontheemden is een aparte aanbesteding afgerond. Dat resulteerde eind vorig jaar in een grote toestroom deelnemers aan deze taaltrajecten met componenten vanuit de inburgering.

Voor het aangaan van partnerschap met diverse organisaties zijn afgelopen jaar binnen de thema's de netwerken uitgebreid. Daarnaast zijn een aantal stedelijke en landelijke activiteiten georganiseerd gericht op het agenderen van basisvaardigheden, het verhogen van de bewustwording en het werven van nieuwe partners. De serie 'Duidelijke taal' met Loes Luca is hier een voorbeeld van.

In de volgende hoofdstukken informeren we u meer in detail over de behaalde resultaten.

[1] NT1 staat voor Nederlands als eerste taal. NT2 staat voor Nederlands als tweede taal.
[2] Formele trajecten zijn gericht op het behalen van een diploma. Non-formele trajecten zijn niet diplomagericht. Het doel van deze trajecten is het verbeteren van de basisvaardigheden gericht op de thema's werk, ontwikkeling, geld en gezondheid.

2. Opgave en doelgroepen

In het beleidskader 'Rotterdam vaardig verder' is uitgebreid aandacht besteed aan het beschrijven van doelgroepen qua omvang en samenstelling. Ook zijn de maatschappelijke kosten en baten beschreven.

2.1. Diverse doelgroepen vragen om een gevarieerd aanbod

Om recht te doen aan de diversiteit van de doelgroep bieden wij een doorlopende leerlijn aan. Met trajecten van verschillende niveaus kunnen deelnemers op hun eigen niveau beginnen om zich vervolgens verder te ontwikkelen. Naast de diversiteit in niveaus kunnen deelnemers inhoudelijk ook een keuze maken tussen vier thema's afhankelijk van hun behoefte en motivatie. Hieronder vindt u de weergave van de doorlopende leerlijn.

2.2. Omvang doelgroep

De cijfers uit het beleidskader zijn afkomstig van een onderzoek dat het CINOP in opdracht van de gemeente Rotterdam uitvoerde in 2016. Uit dit onderzoek bleek dat in Rotterdam 21 procent van de beroepsbevolking (16-65 jaar) laaggeletterd is. Voor dit onderzoek zijn cijfers gebruikt uit het PIAAC-onderzoek van 2012. Het PIAAC is een internationaal onderzoek naar geletterdheid, dat elke 10 jaar plaatsvindt. Door corona is het nieuwe onderzoek vertraagd en in 2023 uitgevoerd. De resultaten hiervan worden eind 2024 gepubliceerd. Alle gegevens over laaggeletterdheid, op landelijk, regionaal en lokaal niveau, zijn nadere statistische bewerkingen van het PIAAC-onderzoek.

Voor recentere cijfers heeft de gemeente opdracht gegeven aan het CBS voor een nieuw onderzoek. In afwachting van de resultaten van het nieuwe PIAAC-onderzoek heeft het CBS in 2023 een tussenmeting uitgevoerd. Hierover is uw raad voor de zomer van vorig jaar geïnformeerd. De conclusie van het CBS is dat ten opzichte van 2016 het percentage laaggeletterden in Rotterdam op basis van de registerdata met – 1,3% is gedaald. Op basis van de resultaten van het nieuwe PIAAC-onderzoek gaat het CBS opnieuw onderzoek doen. Zodra deze resultaten beschikbaar zijn informeren wij uw raad hierover.

3. Realisatie doelstelling

In de huidige collegeperiode is de kwalitatieve doelstelling om 25.000 gestarte trajecten basisvaardigheden te realiseren. Daarnaast moeten de trajecten inhoudelijk goed van kwaliteit zijn. Dit meten wij via een deelnemerstevredenheidsonderzoek. De doelstelling hierbij is dat minimaal 80% van de deelnemers het traject basisvaardigheden een positieve waardering geeft.

3.1. Realisatie kwantitatieve doelstelling

	2023	2024	2025	2026
Aantal gestarte trajecten streefwaarde	6.350	6.350	6.150	6.150
Aantal gestarte trajecten realisatie	9.105			
Aantal afgeronde trajecten	3.716			

Met de realisatie van 9.105 gestarte trajecten basisvaardigheden is de streefwaarde voor 2023 ruimschoots behaald. Daarmee ligt de realisatie van de 25.000 trajecten basisvaardigheden op koers.

Met de motie 'Rotterdammers lezen de les' is het college verzocht te garanderen dat het aantal gestarte taalcursussen binnen het nieuwe beleidskader minimaal op peil blijft ten opzichte van het aantal taalcursussen binnen het beleidskader De Taalspiraal 2019-2022. De huidige trajecten basisvaardigheden zijn veelomvattender dan alleen taaltrajecten. Naast taal zijn rekenen en digitale vaardigheden ook onderdeel van de trajecten. Dit maakt de vergelijking met de realisatie van de vorige collegeperiode niet geheel zuiver. Taal blijft echter de basis van alle trajecten basisvaardigheden. Binnen de non-formele trajecten kunnen mensen een voortraject digitale vaardigheden volgen, als dit nodig is voor het volgen van een cursus. In 2023 zijn 680 digitale voortrajecten aangeboden binnen de non-formele educatie. Dit is 15% van het totaal aantal trajecten. Op basis van deze gegevens concluderen wij dat er geen risico bestaat dat taal in onderdrukking komt door het opnemen van reken- en digitale vaardigheden in de trajecten. Aan het einde van de huidige collegeperiode informeren wij de raad over de totale realisatie.

We delen uw mening dat naast gestarte trajecten ook het monitoren van het aantal afgeronde trajecten van belang is. Daarom registreren we deze aantallen ook. De realisatie hiervan is opgenomen in bovenstaande tabel. In 2023 zijn 3.716 trajecten basisvaardigheden afgerond. Bij dit resultaat horen de volgende kanttekeningen:

1. Een vergelijking met de realisatie van het aantal afgeronde taaltrajecten in de vorige collegeperiode is niet zuiver, omdat de huidige trajecten breder van opzet zijn. Naast taal bevatten de trajecten basisvaardigheden ook rekenen en digitale vaardigheden. Ook biedt de gemeente in de huidige collegeperiode alfabetiseringstrajecten en NT-1 trajecten aan. Deze duren langer dan de andere trajecten basisvaardigheden.
2. 2023 was het startjaar voor de aanbieders voor het opzetten van nieuwe en bredere trajecten. Dit vergde tijd. Daarnaast kampte een aantal aanbieders met een docententekort. Binnen de volwasseneneducatie is het docententekort een landelijk probleem. Gemeenten hebben dit meermaals onder de aandacht van het Rijk gebracht.

3. Niet alle gestarte deelnemers hebben ook in 2023 hun traject basisvaardigheden afgerond. Op dit moment zitten nog 3.708 deelnemers in traject. Zij ronden in 2024 hun traject(en) af.

3.2. Realisatie kwalitatieve doelstelling

Naast de kwantitatieve realisatie is ook de kwalitatieve doelstelling gehaald. Meer dan 88% van de deelnemers is (zeer) tevreden over het gevolgde traject. In opdracht van de gemeente voert onderzoeksbureau Mediad jaarlijks onderzoek uit naar de tevredenheid van de cursisten. Hieruit blijkt dat 88% van de deelnemers in 2023 (zeer) tevreden is over de cursus.[3] Het gemiddelde rapportcijfer dat de deelnemers geven aan de gevolgde trajecten is een 8,1.

Onderstaand overzicht biedt een vergelijking van de tevredenheid van deelnemers over voorgaande jaren. De jaren 2020 – 2022 vielen onder het beleidskader 'de Taalspiraal'.

Jaar	Tevredenheid
2020	87%
2021	88%
2022	87%
2023	88%

3.2.1. Rendement taaltrajecten

De gemeente Rotterdam en de arbeidsmarktregio Rijnmond doen mee met de landelijke impactmeting van trajecten basisvaardigheden door Prof. Dr. Maurice de Greef.[4] Dit onderzoek meet de invloed van trajecten basisvaardigheden op de verschillende leefgebieden.

Uit het onderzoek blijkt dat de trajecten basisvaardigheden impact hebben. De analyse wijst uit dat ongeveer:

- 63% van de deelnemers betere leesvaardigheden krijgt;
- 71% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- 45% tot 50% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt;
- 10% tot 30% van de deelnemers een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

Ten opzichte van de resultaten van het landelijk onderzoek kunnen we spreken van een goed resultaat. Het aantal deelnemers dat hun taal verbetert en een betere plek in de samenleving en op de arbeidsmarkt krijgt, is goed in vergelijking met andere trajecten uit het land.

[3] Mediad. (2024). *Tevredenheidsmeting Rotterdam Vaardig Verder 2023.*
[4] Greef, Maurice de. (2024). *Impact taaltrajecten voor inwoners van Rijnmond op verschillende levensdomeinen van 2023 - 2024.*

Toename mate van sociale inclusie in Rijnmond in 2023 en 2024

Leercontext →		
Aantal deelnemers met toename sociale inclusie per variabele van sociale inclusie in% ↓	**Trajecten Rijnmond 2023 en 2024**	**Landelijk onderzoek 2012**
Sociale inclusie		
Nationale Taalvaardigheden	71.4	58.2
Digitale Vaardigheden	46.0	51.4
Assertiviteit	50.8	54.2
Ontmoeten & ondernemen	47.6	48.8
Natuur- en sportactiviteiten	49.2	49.3
Financiële vaardigheden	44.4	Niet gemeten tijdens landelijk onderzoek
Arbeidsmarktpositie		
Betaalde baan	14.3	19.5
Vrijwilligerswerk	25.4	21.4
Stage	11.1	7.3
Op zoek naar baan	30.2	19.8
Betaalde baan met begeleiding	15.9	14.3

3.3. Partnerschap

Eind vorig jaar was de serie 'Duidelijke Taal' te zien op NPO2.[5] In deze serie volgt Loes Luca een aantal ervaringsdeskundigen in hun dagelijks leven. Deze inkijk in hun leven maakte het voor een heel groot publiek zichtbaar hoe beperkte basisvaardigheden tot problemen leiden op het gebied van werk, financiën, gezondheid en ontwikkeling.

De samenhang van beperkte basisvaardigheden met andere, dagelijkse problemen maakt dat het beleid zich richt op het samenwerken met netwerkpartners die zelf ook gebaat zijn bij het verbeteren van basisvaardigheden van Rotterdammers. Denk hierbij aan een arts die hierdoor het spreekuur efficiënter kan benutten. Of aan een werkomgeving waar betere basisvaardigheden van werknemers tot minder ongelukken leiden op de werkvloer. Afgelopen jaren hebben we met talloze organisaties samengewerkt. De manier van samenwerken kan velerlei vormen hebben. Van eenmalige samenwerkingsrelaties tot een meer structurele relatie en partnerschap. In deze collegeperiode richten we ons op het bestendigen en verduurzamen van de relaties met onze samenwerkingspartners. De samenwerking moet niet vastomlijnd zijn maar ruimte bieden voor de belangen en wensen van alle partners.

Wij werken niet alleen samen met externe partners maar ook met collega's op andere beleidsterreinen binnen de gemeente. Door de verwevenheid van beperkte basisvaardigheden met armoede, schulden, werk, gezondheid en ontwikkeling heeft het thema basisvaardigheden raakvlakken met bijna alle portefeuilles van het college. Concrete voorbeelden van samenwerking zowel extern als intern vindt u bij de resultaten per thema.

3.4. Overige resultaten

3.4.1. NPRZ

Taal maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). 55%van het budget van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) wordt jaarlijks uitgegeven aan

[5] De serie is ontwikkeld door omroep Human in opdracht van de gemeente Rotterdam en Stichting Lezen en Schrijven

trajecten basisvaardigheden op de Zuidoever en 45% op de Noordoever. Deze budgetverdeling is gebaseerd op het percentage laaggeletterde inwoners van Rotterdam dat in de meeste gebieden in zuid hoger is dan in noord. In 2023 is in NPRZ-gebied 38,4% van de trajecten basisvaardigheden gestart en 43% is in dit gebied afgerond.

3.4.2. Training 'Aanpak Laaggeletterdheid'

In 2023 is de training 'Aanpak Laaggeletterdheid 10 keer gegeven. In totaal hebben 89 medewerkers van de gemeente Rotterdam deelgenomen. De training richt zich primair op eerstelijnsmedewerkers. Na afloop van de training hebben medewerkers:

- Zicht op lesprogramma's die in de stad worden aangeboden voor Rotterdammers die moeite hebben met basisvaardigheden;
- Kennis van de verschillende taalniveaus;
- Inzicht in de mate waarop moeite hebben met basisvaardigheden andere levenssferen (werk, geld, ontwikkeling en gezondheid) beïnvloedt;
- Ideeën over de manier waarop je als professional kunt omgaan met Rotterdammers die moeite hebben met basisvaardigheden.

3.4.3. Taaltrajecten Oekraïners

Het verloop van de oorlog in Oekraïne heeft ervoor gezorgd dat ook in 2023 Oekraïners in de gemeentelijke en particuliere opvang verbleven. Oekraïners hebben op basis van de richtlijn tijdelijke bescherming een tijdelijke verblijfstatus en zijn niet inburgeringsplichtig. Zij mogen op basis van deze richtlijn deelnemen aan de arbeidsmarkt in Nederland. In de beginfase ervoeren velen het niet beheersen van het Nederlands niet als belemmering. Daarna bleek het niet spreken van het Nederlands toch steeds meer een obstakel voor het vinden van (passend) werk. De behoefte aan taallessen groeide. En ook onderzoek benadrukte het belang van vroeg beginnen met de Nederlandse taal.[6] Vanuit het Rijk werd deze urgentie gevoeld en gemeenten ontvingen in 2023 een eenmalige financiële bijdrage bestemd voor taaltrajecten voor Oekraïners. Via een Europese aanbesteding 'Taal en participatie Oekraïense ontheemden' gericht op het verbeteren van de maatschappelijke en arbeidsmarktpositie van Oekraïners in Rotterdam konden zij hun taalniveau verbeteren. Per 1 januari 2024 zijn er 450 Oekraïense ontheemden ingestroomd in de taaltrajecten.

3.4.4. Duidelijke taal

Het team Duidelijke Taal helpt medewerkers van de gemeente Rotterdam om in duidelijke taal te communiceren met Rotterdammers.

Zo is er een workshop 'Duidelijke Taal' waarin medewerkers helder leren schrijven, is er de groep 'Duidelijke taal' op RIO (meer dan 3.000 leden) waar schrijfwijzers te vinden zijn met tips. En is er een Brievenbureau dat brieven beoordeelt en herschrijft in begrijpelijke taal, zodat de ontvanger de inhoud begrijpt. Ervaringsdeskundigen testen de gemeentelijke brieven en beoordelen deze op begrijpelijke taal.

3.4.5. Inzet ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen of taalambassadeurs zijn mensen die voorheen moeite hadden met lezen en schrijven, maar weer zijn gaan leren en de Nederlandse taal nu goed beheersen. Zij vertellen vanuit eigen ervaring hoe het is om moeite te hebben met lezen en schrijven.

In 2023 is het team ervaringsdeskundigen versterkt met nieuwe leden. Het team werkt zowel voor Rotterdam als voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. Het team is divers qua leeftijd en achtergrond en bestaat uit NT1'ers en NT2'ers (Nederlands als eerste of als tweede taal). Er

[6] Kennisplatform Inclusief Samenleven. (2022). *De opvang van Oekraïense vluchtelingen in Rotterdam: Ervaringen en uitdagingen,* via https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/oekraiense-vluchtelingen-rotterdam/

zijn op dit moment 14 ervaringsdeskundigen actief. Steeds meer collega's en organisaties in de stad weten de ervaringsdeskundigen te vinden. In 2023 hebben zij meer dan 150 activiteiten uitgevoerd. Denk daarbij aan:

- Delen van ervaringen met bedrijven en organisaties. Hierdoor werden organisaties zich bewust dat veel Rotterdammers moeite hebben met lezen en schrijven. Veel organisaties ondernamen hierop actie door het aanpassen van hun communicatie om Rotterdammers toe te leiden naar het aanbod basisvaardigheden.
- Testpanelactiviteiten waarbij de ervaringsdeskundigen interne en/of externe communicatie beoordeelden op toegankelijk en begrijpelijk taalgebruik. De ervaringsdeskundigen beoordeelden brieven en website van de gemeente Rotterdam. Maar ook websites en apps van verschillende organisaties in de stad, zoals de website van Zorgzaam010 en een afsprakenapp van het Erasmus MC.
- Meedenken over de aanpak basisvaardigheden in Rotterdam. Bijvoorbeeld bij de Bibliotheek door advies te geven over het benaderen van ouders met jonge kinderen die moeite hebben met basisvaardigheden.
- Delen van hun verhaal in de media. Zo zijn een aantal ervaringsdeskundigen gevolgd in de serie Duidelijke Taal die eind 2023 is uitgezonden op NPO 2. (zie 3.3) En zijn ervaringsdeskundigen te gast geweest bij Op1 om hun ervaringen te delen, ook in relatie tot de landelijke verkiezingen in november.

3.4.6. EU-arbeidsmigranten

Een deel van de Rotterdammers die deelneemt aan de trajecten basisvaardigheden zijn arbeidsmigranten uit de Europese Unie. Via de trajecten basisvaardigheden vergroten EU-arbeidsmigranten hun zelfstandigheid en leren ze te functioneren in de Nederlandse economie en samenleving. Medewerkers van de Vraagwijzers, Huizen van de Wijk en de voorlichters EU-arbeidsmigranten verwijzen deze arbeidsmigranten door naar het taalaanbod. De taalaanbieders werven zelf ook actief. Zij waren aanwezig op een banenmarkt van het UWV voor niet-Nederlandssprekenden. In het najaar was er een wervingsactie onder Poolse en Bulgaarse Rotterdammers in Charlois specifiek voor weekendlessen.

Het cursusaanbod basisvaardigheden is populair onder de EU-arbeidsmigranten. Uit het onderzoek van Mediad (zie punt 3.2) blijkt dat 13,9% van de deelnemers aan het aanbod basisvaardigheden uit Midden- en Oost-Europa komt. 13,6% van de deelnemers komt uit andere Europese landen.

3.4.7. Welzijn

In de opdracht aan de welzijnspartijen is taal in het programma van eisen opgenomen. Welzijnsorganisaties hebben kennis van het beschikbare taalaanbod in het gebied en signaleren en leiden Rotterdammers met een taalvraag door naar een passend taalaanbod. Als er onvoldoende informeel taalaanbod[7] in het gebied beschikbaar is, worden in overleg met de gemeente aanvullende taalactiviteiten ontwikkeld en aangeboden. Ook worden er vrijwilligers als taaladviseur geworven en ingezet.

Daarnaast organiseren de welzijnsorganisaties vier taalnetwerkbijeenkomsten per jaar voor alle partijen die taalactiviteiten en taalcursussen aanbieden in hun gebied. Tijdens de bijeenkomsten informeren zij elkaar over hun aanbod en maken afspraken over het doorverwijzen van deelnemers voor een doorlopende leerlijn.

[7] Informeel aanbod is zeer laagdrempelig, dicht bij de mensen georganiseerd. Het aanbod is niet diplomagericht. Te denken valt hierbij aal bijvoorbeeld taalcafés of oefenen van het Nederlands tijdens andere activiteiten in een buurthuis.

Na de start van de huidige welzijnsopdracht zijn in 2023 in alle gebieden taalnetwerken gevormd. Deze kwamen zowel digitaal als fysiek bij elkaar om informatie uit te wisselen en het aanbod op elkaar af te stemmen. In enkele gebieden zoals Feijenoord en IJsselmonde is een taalmarkt gehouden. Hier kregen bewoners informatie over taallessen en hoe ze zich kunnen inschrijven.

De welzijnsaanbieders stellen de Huizen van de Wijk open voor taallessen. Het gaat om informele taallessen gegeven door vrijwilligers en conversatielessen, en om non-formele taaltrajecten gericht op een thema. Verder worden er activiteiten aangeboden waar Nederlands wordt gesproken zoals wandelgroepen, koken en naailessen. Naast het aanbod in de Huizen van de Wijk zijn er lokale vrijwilligersorganisaties die een informeel en soms non-formeel taalaanbod hebben.

3.4.8. Inburgering

Ale aanbieders van inburgeringstrajecten die aangesloten zijn bij het convenant Inburgering zijn geïnformeerd over de vervolgmogelijkheden basisvaardigheden voor ex-inburgeraars. De vier taalaanbieders: Alsare, Albeda/Zadkine, NLtraining en Sagènn verzorgen inburgeringstrajecten en web-trajecten. Dit maakt doorstroom na inburgering eenvoudiger. De overige aanbieders van inburgeringstrajecten stellen via folders hun deelnemers op de hoogte over vervolgmogelijkheden.

3.4.9. Ouderen

Bij de vaststelling van het beleidskader Basisvaardigheden heeft de wethouder toegezegd in de voortgangsrapportage te rapporteren over de inzet op ouderen. Daarbij wordt ingegaan op de samenhang en integraliteit met andere modules. (23bb000931). Alle basisvaardigheidstrajecten die de gemeente Rotterdam aanbiedt, zijn toegankelijk voor alle volwassen Rotterdammers. Er is geen leeftijdsbeperking en ouderen kunnen deelnemen aan alle beschikbare trajecten die de gemeente aanbiedt. Uit het onderzoek van Mediad (zie punt 3.2) blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de cursisten 40,3 jaar is. De jongste deelnemer is 18 jaar en de oudste is 76 jaar. De leeftijdsverdeling is als volgt:

Leeftijd	Percentage
t/m 24	3,6%
25 t/m 34	28,3%
35 t/m 44	36,8%
45 t/m 54	21,6%
55 t/m 64	7,5%
65+	2,2%
Totaal	**100%**

De gemeente heeft het Goud van Oud programma voor ouderen met activiteiten gericht op digitale vaardigheden, zoals Senior en student en Digi-maatjes door de Unie van Vrijwilligers. Verder zijn er diverse activiteiten gericht op digitale vaardigheden voor ouderen bij bibliotheken en Huizen van de Wijk.

3.4.10. Digitale inclusie

Op 2 februari 2023 heeft de gemeenteraad motie 23bb000793 aangenomen. Hierin is gevraagd om in de voortgangsrapportage te concretiseren hoe beleid rondom basisvaardigheden digitaal inclusief is gemaakt.

De motie benoemt dat het beheersen van basisvaardigheden een belangrijke voorwaarde is voor Rotterdammers om mee te kunnen doen in de samenleving. Om die reden richten we ons in het nieuwe beleidskader niet alleen op taal maar ook op rekenen en digitale vaardigheden. In de thema's Ontwikkeling, Gezondheid, Werk en Geld is er naast taal veel aandacht voor digitale vaardigheden. Verder zijn er in de stad ook gesubsidieerde cursussen en diplomagerichte trajecten waarin het verbeteren van digitale vaardigheden centraal staat.

Enkele voorbeelden:

- Tijdens Taal en Ontwikkeling krijgen ouders les in digitale vaardigheden en leren zij werken met de apps of digitale nieuwsbrieven die kinderopvangorganisaties en scholen gebruiken.
- Bij Taal en Gezondheid is aandacht voor betere digitale vaardigheden in relatie tot gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan het opzoeken van digitale gezondheidsinformatie en het gebruik van zorg-apps.
- Taal en Werk besteedt aandacht aan digitale vaardigheden bij het zoeken van vacatures en het opstellen van een cv.
- Binnen Taal en Geld is aandacht voor digitale vaardigheden in verband met de financiële administratie en aanvragen van diverse toeslagen en bijvoorbeeld energiesubsidies. Deelnemers die moeite hebben met digitale vaardigheden krijgen aan het begin van het traject basisvaardigheden een voortraject van drie weken digitale basislessen. Dit hebben ze nodig om bijvoorbeeld online les te kunnen volgen en online met de klas en de docent te kunnen communiceren.

Verder is er in de stad een breed scala aan activiteiten gericht op het verbeteren van digitale vaardigheden. Dit aanbod wordt georganiseerd in bibliotheken en Huizen van de Wijk. Voorbeelden zijn de klik-en-tik-cursussen en digicafés.

Het beleidskader Basisvaardigheden raakt aan andere beleidsvelden zoals het Programmaplan Digitale Inclusie. In de uitvoering van dit Programmaplan wordt waar mogelijk samengewerkt om het bereik onder Rotterdammers en de impact te vergroten.

3. Resultaten per thema

4.1. Taal en geld

Ten opzichte van voorgaande jaren is het thema Taal en geld uitgebreid binnen het nieuwe beleidskader. Waar Taal en geld voorheen onderdeel uitmaakte van de andere thema's, is het binnen 'Rotterdam vaardig verder' een opzichzelfstaand thema. In 2023 zijn de eerste zelfstandige trajecten Taal en geld uitgevoerd.

4.1.1. Met wie doen we wat?

Taalaanbieders

Een gebrek aan basisvaardigheden kan leiden tot armoede en armoede kan leiden tot een gebrek aan basisvaardigheden. De trajecten Taal en geld staan in het teken van wonen, klimaat en energie. Hiermee sluiten we aan bij de beleidsterreinen Armoede en Schulden. Daarnaast blijft Taal en geld als module ook onderdeel van de andere drie thema's.

Taal en geld binnen het thema Taal en ontwikkeling

Er is aandacht voor de ouderbijdrage en andere leskosten, zoals schoolboeken. Ook is er aandacht voor zakgeld en mogelijke toeslagen.

Taal en geld binnen het thema Taal en werk

Allerlei onderwerpen komen aan bod waar geld een directie of indirecte rol in speelt. Zo leren deelnemers arbeidscontracten, cao's, loonstroken en werknemersbelastingen te begrijpen.

Taal en geld binnen het thema Taal en gezondheid

Hier wordt ingegaan op allerlei vragen met betrekking tot bijvoorbeeld de zorgverzekering. Hoe kies ik een goede zorgverzekering? Hoe is deze opgebouwd en wat kost deze verzekering eigenlijk? Verder is er binnen de module aandacht voor het declareren van zorgkosten en op welke zorg gerelateerde toeslagen deelnemers wel/geen recht hebben.

Energiebank

Een van de projecten in het kader van de Rijksuitkering energiearmoede 2023 van de gemeente Rotterdam is de inzet van collectieve energie-coaching. De Energiebank biedt met vrijwilligers energie-coaching aan. Sinds 2023 is de Energiebank nauw betrokken bij de deelnemers aan een traject Taal & Geld. Zij sluiten aan bij lessen en nemen deelnemers mee in lastige begrippen met betrekking tot energie. Daarnaast coachen zij de deelnemers op mogelijkheden om te besparen.

4.1.2. Vooruitblik

In 2024 voert OBI een onderzoek uit naar het inzetten van trajecten basisvaardigheden als onderdeel van het traject oplossen en/of voorkomen van schulden. Dit onderzoek gebeurt in samenspraak met het beleidsterrein Armoede en Schulden. Aan het eind van het jaar volgt de rapportage.

Verder staat 2024 in het teken van het uitbreiden van de contextgerichte samenwerking rondom Taal en geld. Het binden van partners aan trajecten basisvaardigheden, net zoals de Energiebank, is een belangrijke doelstelling.

4.2. Taal en gezondheid

Goede taalvaardigheid is belangrijk voor de gezondheid van mensen. Het thema Taal en gezondheid richt zich op het bevorderen van kennis en vaardigheden van mensen met beperkte basisvaardigheden. Daarnaast richt het thema zich op het bevorderen van kennis over laaggeletterdheid bij zorgverleners, zorgorganisaties en zorgopleidingen. Verder zetten we in op de samenwerking met beleidsterreinen waar een relatie is tussen taal en gezondheid. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de uitvoering van de projecten uit het Preventieakkoord Gezond010 op het gebied van taal en laaggeletterdheid.

4.2.1. Met wie doen we wat?

Taalaanbieders

Er worden diverse gratis trajecten basisvaardigheden aangeboden in de stad waaronder de trajecten Taal en gezondheid. Het doel van deze trajecten is dat deelnemers een betere gezondheid ervaren, meer kennis hebben over gezondheidsrisico's en kiezen voor een gezonde leefstijl. Verder is er aandacht voor het verbeteren van de communicatie tussen zorgverlener en patiënt.

Het traject bevat algemene kennis over het Nederlandse zorgstelsel, zorgverzekeringen en toeslagen. En cursisten leren meer over veel voorkomende ziektes zoals diabetes of astma. Ook wordt samengewerkt met zorgverleners uit de praktijk voor gastlessen. Zo zijn bijvoorbeeld gastlessen georganiseerd met geneeskundestudenten, een diabetesverpleegkundige en een internist van het Erasmus MC.

Zorgverleners

De toolkit 'Taal is een medicijn' voor zorgverleners is nog steeds een belangrijk hulpmiddel. Deze toolkit bevat praktische materialen om in de zorgpraktijk te gebruiken. En tips wat een zorgverlener kan doen om patiënten met lage basisvaardigheden te helpen. Bijvoorbeeld door dit bespreekbaar te maken en patiënten door te verwijzen naar taalcursussen. De toolkit is gratis op te vragen en is digitaal beschikbaar op www.beterintaal.nu/werkt/gezondheid. In 2023 is de toolkit verspreid onder diverse huisartsenpraktijken en andere zorgverleners.

Stichting Voorlichters Gezondheid
Zorgverleners konden ook in 2023 een training 'Taal en gezondheid' volgen die de Stichting Voorlichters Gezondheid geeft in opdracht van de gemeente Rotterdam. Na de training ontvangen de deelnemende zorgverleners de toolkit 'Taal is een medicijn' om meteen aan de slag te gaan. In 2023 zijn er 66 trainingen gegeven. Met de training zijn 1193 deelnemers bereikt. De geneeskundeopleiding van de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft de training opgenomen in het curriculum van onze toekomstige artsen.

Landelijke aandacht
Er is landelijk veel aandacht voor het Rotterdamse beleid gericht op basisvaardigheden en het thema taal en gezondheid. In dit kader geven wij regelmatig presentaties en workshops en delen we onze kennis en ervaringen. Ook worden wij regelmatig bevraagd door organisaties, studenten, onderzoeksbureaus etc. die meer willen weten over taal en laaggeletterdheid in relatie tot gezondheid en onze inzet in de stad.

4.2.2. Vooruitblik
Ook in 2024 zijn de gratis taalcursussen voor laaggeletterde Rotterdammers over taal en gezondheid beschikbaar. De Stichting Voorlichters Gezondheid gaat in 2024 door met de trainingen Taal en gezondheid aan zorgverleners.

De toolkit 'Taal is een medicijn' wordt verder verspreid onder huisartsenpraktijken en zorgverleners. Het komend jaar zal wordt verkend hoe de toolkit kan worden vernieuwd om zo nog beter aan te sluiten op de vraag van de zorgverleners.

De samenwerking met gezondheidscentra en ziekenhuizen op het gebied van taal en laaggeletterdheid wordt verder ontwikkeld. Daar waar mogelijk sluiten wij aan op het lokaal gezondheidsakkoord Gezond 010 bij de uitvoering van de projecten waar een relatie is met laaggeletterdheid. Zo werken we al samen in de werkgroep hoe gezondheidsverschillen van Rotterdammers te verkleinen.

4.3. Taal en ontwikkeling

4.3.1. Met wie doen we wat?

Taalaanbieders

Ouders en opvoeders werken aan hun eigen basisvaardigheden en leren ook wat hun rol is bij de taalontwikkeling van hun kinderen. En hoe ze die beter kunnen stimuleren. Taalaanbieders werven geïnteresseerde ouders en opvoeders op plekken waar zij veel komen. De trajecten basisvaardigheden vinden dicht bij de ouders plaats, zoals op scholen. Deelnemers geven aan dat ze de nieuwsbrieven van school en de rapporten van hun kinderen nu beter kunnen begrijpen.

Professionals

Afgelopen jaar volgden professionals in de stad een training waarin zij mensen die moeite hebben met basisvaardigheden leerden herkennen en doorverwijzen naar passend taalaanbod. Zo hebben alle peuterconsulenten op de CJGs en de Boekstartcoaches gezamenlijk deze training gevolgd.

Onderwijs

Wethouder Natasha Mohamed-Hoesein heeft tijdens de Kinderboekenweek voorgelezen aan kinderen van de Internationale Schakelklas op de Talmaschool. Voorafgaand aan het voorlezen bracht ze een bezoek aan de les voor ouders op dezelfde school. De ouders uit de les konden daarna meeluisteren tijdens het voorlezen.

Tijdens de pauze van het Stadsdictee voor Rotterdamse brugklassers in het Stadhuis konden ouders, deelnemers en hun leraren Nederlands meer leren over basisvaardigheden, het taalaanbod en de mogelijkheden om taalvrijwilliger te worden.

Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid

In 2023 is de samenwerking met Bibliotheek Rotterdam geïntensiveerd in een landelijke pilot: de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Deze aanpak richt zich op het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid. De gezinsaanpak zorgt ervoor dat organisaties goed samenwerken om ouders op een effectieve manier te bereiken. Zo dragen professionals in hun dagelijkse werk eraan bij dat ouders hun taalproblemen niet langer doorgeven aan hun kinderen. De gezinsaanpak ondersteunt ouders in het stimuleren van de taal- en geletterdheidsontwikkeling van hun (jonge) kinderen.

4.3.2. Vooruitblik

In 2024 werken we verder aan een uitbreiding van ons netwerk en aan het zoeken van verbinding met beleidsvelden binnen de gemeente en met partners in de stad. In 2024 vindt de uitrol van de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid plaats via een startbijeenkomst in Crooswijk.

4.4. Taal en werk

4.4.1. Met wie doen we wat?

Taalaanbieders

Meer dan de helft van de mensen die moeite hebben met lezen en schrijven werkt. Veel deelnemers aan de non-formele en de formele trajecten basisvaardigheden in 2023 werken ook. Daarnaast zien we dat steeds meer werkzoekenden met een uitkering deelnemen aan deze trajecten. In 2023 is de samenwerking met Werk en Inkomen (W&I) geïntensiveerd. Zowel in financiële als in relationele zin. Er zijn aparte taaltrajecten ingekocht voor werkzoekenden die moeten voldoen aan de wet Taaleis. Werkcoaches melden de werkzoekenden aan voor de trajecten. Daarnaast zijn er ook spontane aanmeldingen bij de taalaanbieders van mensen met en zonder een uitkering.

Taal en werk voorziet in een grote behoefte. 39% van de non-formele trajecten basisvaardigheden bestaat uit het thema taal en werk. Bij de formele trajecten basisvaardigheden heeft het merendeel van de deelnemers betaald werk. Zij volgen deze trajecten (vaak in de avonduren) om hun arbeidsmarktpositie te verbeteren.
Bij een aantal bedrijven met personeel dat moeite heeft met basisvaardigheden, vonden in 2023 trajecten taal op de werkvloer plaats. (Neele-vat, Beroepentuin/Techniek Centrum Rijnmond, Smartplus re-integratie, Polyplastics, Goedegebuur, Verstegen spices and sauces, AH-online, Bouwpraktijk).

Gemeente Rotterdam

102 medewerkers van de gemeente Rotterdam onder andere van de afdelingen Schone Stad en Toezicht en Handhaving hebben deelgenomen aan trajecten 21e eeuwse-vaardigheden. In deze trajecten staan taal en digitale vaardigheden centraal.

Stichting Lezen en Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven is een belangrijke partner van de gemeente Rotterdam. We hebben intensief contact met RET en Bakker Barendrecht met het doel om aandacht voor basisvaardigheden onderdeel te laten zijn van het opleidings- en HR-beleid.
Daarnaast adviseert de Stichting taalaanbieders bij het realiseren van trajecten taal op de werkvloer en zijn zij actief lid van de Klankbordgroep Taal en Werk.

Klankbordgroep Taal en Werk

In 2022 is de klankbordgroep ontstaan. Deze bestaat uit een brede vertegenwoordiging van bedrijven, brancheorganisaties, kennisinstituten en intermediairs. In 2022 heeft de klankbordgroep meegewerkt aan een korte film met de titel 'Werk veilig, praat over taal'.
In 2023 heeft de klankbordgroep verder gewerkt aan een breed inzetbaar instrument, een chatbot, om werkgevers te helpen bij het opzetten van een taalvriendelijke werkvloer. Het is lang niet altijd duidelijk voor werkgevers wat zij kunnen doen om hun medewerkers te helpen. Er is een woud aan oplossingen, subsidies en hulplijnen, maar de realiteit van werkgevers is dat er niet altijd de tijd of prioriteit is om dit allemaal uit te zoeken. De chatbot is een digitaal hulpmiddel in wording voor werkgevers.

4.4.2. Vooruitblik

In de eerste helft van 2024 wordt een prototype van de chatbot gemaakt en getest bij toekomstige gebruikers (ca. 50 bedrijven). De experimentfase moet een antwoord geven op de volgende vragen:

- Kan een dergelijk AI-model de juiste, concrete antwoorden geven op de situaties waar werkgevers direct mee geholpen zijn?
- Gaat een werkgever met vragen over basisvaardigheden hiermee aan de slag? Welke medewerker/in welke functie binnen de organisaties gaat hiermee aan de slag?
- Wat zijn de voor- en nadelen van een chatbot om werkgevers te helpen?
- Helpt dit werkgevers om concreet aan de slag te gaan met het verhogen van de basisvaardigheden?
- Zorgt de chatbot ervoor dat werkgevers sneller en betere antwoorden krijgen op hun vragen dan nu het geval is?

Een belangrijke voorwaarde is dat de chatbot AVG-proof is. Als het prototype levensvatbaar is, wordt het verder ontwikkeld tot een werkend eindproduct in de tweede helft van 2024.

5. Onderzoek

Naast het tevredenheidsonderzoek, het onderzoek naar sociale inclusie en het CBS-onderzoek vindt vanaf 2024 ook een landelijk onderzoek plaats.

5.1. Landelijke monitor

Vanaf 2024 moeten alle gemeenten in Nederland meewerken aan een landelijke monitor zodat het ministerie van OCW inzicht krijgt in wie er bereikt wordt met de WEB-middelen. Als contactgemeente coördineert Rotterdam de opzet en uitvoering van de monitor voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. We moeten de volgende gegevens leveren aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): leeftijd, geslacht, NT1 of NT2, eerste vier cijfers van de postcode/woonplaats, soort educatie (taal, rekenen, digitale vaardigheden of een combinatie hiervan) en type educatie (formeel of non-formeel).

In 2023 hebben experts van de gemeente Rotterdam hiervoor een nieuw systeem ingekocht en ontwikkeld, zodat de data op een goede en veilige manier aangeleverd kunnen worden (privacy- en informatiebeveiligingsproof). In 2024 vindt deze levering van gegevens voor de eerste keer plaats.

6. Communicatie

De communicatie-inspanningen richten zich op:

- Het agenderen van het thema basisvaardigheden.
- Het creëren en verhogen van bewustwording rondom het thema.
- Het activeren van partijen (professionals, de doelgroep en de omgeving van de doelgroep).
- Het bevorderen van kennis en kunde van partijen (professionals, de doelgroepen en de omgeving van de doelgroep).

Dit doen we door kleine en grote, zichtbare en minder zichtbare acties. De toolkit 'Taal is een medicijn' is hiervan een voorbeeld. En ook door deelname aan evenementen van andere organisaties, of door het zelf organiseren van evenementen.

Hieronder ziet u een aantal voorbeelden.

6.1. Serie 'Duidelijke taal'

In deze serie zijn niet alleen de problemen waar de ervaringsdeskundigen tegenaan lopen belicht, maar ook de mogelijke opbrengsten van het verbeteren van basisvaardigheden. Als gevolg van de serie registreerde Stichting Lezen en Schrijven meer aandacht voor bestaande initiatieven van partijen die werken aan de aanpak van laaggeletterdheid. Ook hun website en sociale media trokken meer aandacht.

6.2. Landelijke impactbijeenkomst

Naar aanleiding van de serie heeft de gemeente Rotterdam samen met Human en Stichting Lezen en Schrijven een landelijke impactbijeenkomst georganiseerd in Rotterdam. Samen met de deelnemers inventariseerden wethouders van andere steden en andere experts de aandachtspunten en leerpunten van de serie. De belangrijkste les: gebruik spreektaal, zorg dat de samenwerking tussen gemeenten en ministeries verbetert, geef meer aandacht en geld aan volwassenenonderwijs.

6.3. Netwerkbijeenkomst tijdens de Week van Lezen en Schrijven

Als gemeente willen wij zoals u al eerder heeft gelezen, onze netwerkaanpak verder intensiveren en overgaan tot partnerschap. Daarin zetten verschillende organisaties hun kennis, ervaring, netwerken en middelen in voor een gezamenlijk doel: het blijvend verbeteren van basisvaardigheden van Rotterdammers zodat ze zelfredzamer worden. Dit was het thema van de netwerkbijeenkomst van maandag 11 september in de week van lezen en schrijven die wij samen met onze partners, Stichting Lezen en Schrijven en Bibliotheek Rotterdam, organiseerden.

Via interactief theater maakten de aanwezigen kennis met de gevolgen van het niet herkennen en/of bespreekbaar maken van laaggeletterdheid bij werknemers. In zes verschillende workshops raakten de deelnemers geïnspireerd door voorbeelden van samenwerkingen:

- Duik in de wereld van netwerken en partnerschap
- Wereldcafé met ervaringsdeskundigen
- Taalvaardiger door Gezinsaanpak laaggeletterdheid
- De RET help medewerkers op weg
- De Energiebank helpt met besparen en overzicht bewaren
- Taal als medicijn

6.4. Taalfestival Noordplein

Stichting Mano, Bibliotheek Rotterdam, Stichting Lezen en Schrijven, taalaanbieder Alsare, welzijnsorganisaties DOCK Kralingen/Crooswijk en SOL (Samen ondernemend leren) organiseerden in de Week van Lezen en Schrijven een Digi-Taalfestival op het Noordplein. Er was informatie voor Rotterdammers die moeite met basisvaardigheden hebben en ook voor Rotterdammers die meer over dit onderwerp wilden weten maar zelf geen problemen ervaren of misschien taalvrijwilliger willen worden. Voor kinderen waren er ook activiteiten.

Het festival is druk bezocht en was een succes. Er is een draaiboek van gemaakt dat door andere organisaties gebruikt kan worden. Vanuit de taalnetwerkbijeenkomsten in de verschillende gebieden zijn organisaties enthousiast. De verwachting is dat dergelijke festivals in 2024 in meerdere gebieden georganiseerd gaan worden.

6.5. Beterintaal.nu

In 2023 is besloten dat www.beterintaal.nu meegenomen wordt in de opschoningsactie van de gemeentelijke websites.
Dit betekent dat www.beterintaal.nu geïntegreerd wordt in een nieuwe pagina op rotterdam.nl. Hiermee voldoet de nieuwe pagina aan de toegankelijkheidseisen en zijn alle toepassingen die op rotterdam.nl beschikbaar zijn er ook voor de nieuwe pagina.

In 2024 ontwikkelen wij de pagina verder. Dit resulteert in een pagina voor Rotterdammers die op zoek zijn naar taalaanbod, en een pagina voor professionals en de omgeving van Rotterdammers die moeite hebben met basisvaardigheden. De afdoening van de moties *23bb000794* en *23bb000795* met betrekking tot de website heeft uw raad eerder ontvangen.

6.6. Vooruitblik

In 2024 gaan we door met onze communicatie-inspanningen zoals de Week van Lezen en schrijven, de Taalnacht, het ontwikkelen van hulpmiddelen voor onze netwerkpartners.
Voor het uitkomen van deze voortgangsrapportage vond op zaterdag 2 maart de eerste Taalnacht in Rotterdam (en in Nederland) plaats. De Taalnacht is een uniek evenement gekoppeld aan de Museumnacht010.

De Taalnacht bracht diverse Rotterdammers bij elkaar om samen de Museumnacht010 te ervaren tijdens een programma vol taal en kunst. Cursisten die de Nederlandse taal leren werden tijdens de Taalnacht gekoppeld aan een Museumnacht-bezoeker die zich (eenmalig) als taalmaatje inzette. Voorafgaand aan de Taalnacht namen cursisten onder leiding van Derek Otte (voormalig stadsdichter, spoken word artist) deel aan verschillende dichtworkshops. De beste dichters met het meeste lef droegen tijdens de Taalnacht hun gedicht aan de museumbezoekers voor.

7. Juridisch en financieel kader

7.1. WEB en landelijke ontwikkelingen

7.1.1. Landelijke ontwikkelingen

Op grond van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) is Rotterdam contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. Samen met de arbeidsmarktregio zorgt Rotterdam voor een dekkend educatie-aanbod voor laaggeletterden. Daarnaast is Rotterdam verantwoordelijk voor de besteding en de verantwoording van de WEB-middelen naar het Rijk.

Het landelijke programma Tel mee met Taal loopt eind 2024 af. Vanaf eind 2023 vindt vanuit het ministerie van OCW een landelijke verkenning plaats met diverse stakeholders over de toekomst van de WEB en het landelijke beleid. Rotterdam is vertegenwoordigd in deze verkenning. Het doel van OCW is om voor het zomerreces de Tweede Kamer via een brief te informeren over de resultaten en de toekomstplannen. Vooruitlopend is besloten om tot 2028 door te gaan met de regionale indeling en samenwerking.

7.1.2. Regio

Sinds 2015 werken alle gemeenten in de regio Rijnmond intensief samen op basis van de WEB. De regio heeft hiertoe een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Met en namens de regio koopt Rotterdam formele en non-formele trajecten in. De raamovereenkomsten met de regionale aanbieders zijn op 1 januari 2023 ingegaan en lopen tot en met 31 december 2024, met driemaal de mogelijkheid van verlenging van een jaar.

Het regionaal programma (2020) beschrijft de samenwerking in de regio. In 2023 is verder uitvoering gegeven aan dit programma. Aanvullend hierop werkt de regio ook samen op het gebied van ervaringsdeskundigen en de landelijke monitor.

Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt de regio Rijnmond in de aanpak basisvaardigheden. In 2023 hebben de regio Rijnmond en Stichting Lezen en Schrijven verder uitvoering en invulling gegeven aan de samenwerkingsafspraken die in 2022 gesloten zijn.

7.2. Financiën

Voor de WEB ontvangt Rotterdam namens de regio Rijnmond de regionale WEB-uitkering. Naast de WEB-middelen krijgt de gemeente Rotterdam voor de huidige collegeperiode intensiveringsmiddelen. De inzet van de gemeentelijke middelen voor Rotterdam en de WEB-middelen uit de Rijksbijdrage voor de Regio inclusief Rotterdam is als volgt:

Financieel overzicht Taal en WEB 2023

Algemene middelen	Jaarcijfers
Budget Taalmiddelen Rotterdam	**5.777.454,00**
Inkoop non-formele trajecten	4.337.115,00
Subsidies basisvaardigheden	568.206,00
Communicatie, promotie Werving	567.325,00
Overige kosten Taalbeleid	244.331,00
Inzet Rotterdam	**5.716.977,00**
Onderbesteding (onderdeel van jaarrekeningsaldo)	**60.477,00**

WEB middelen	Jaarcijfers
Rijksbijdrage	**9.825.788,00**
Restant middelen vorig jaar	760.623,00
Budget WEB	**10.586.411,00**
Regionale aanbesteding formele trajecten	4.945.895,00
Regionale aanbesteding non-formele trajecten	1.171.325,00
Regionaal lokale WEB-middelen	1.330.851,00
Trajecten voor Oekraïense vluchtelingen	506.250,00
Inzet WEB	**7.954.321,00**
Onderbesteding	**2.632.090,00**
Waarvan inzetbaar volgend jaar (25% van de Rijksbijdrage)	**2.456.447,00**

Toelichting

De onderbesteding van de Rotterdamse taalmiddelen van slechts 1% (€ 60.477) is veroorzaakt door minder inzet op onder andere communicatie- en promotiekosten.

De onderbesteding op de WEB-middelen is aan de ene kant het gevolg van de groei van het budget met € 671.000 voor de loon-en prijscompensatie. Aan de andere kant door de lagere omzet in het aanbod van formele trajecten. Dit heeft diverse redenen. Van de onderbesteding ad € 2.632.090 mag maximaal 25% (€ 2.456.447.) van de Rijksbijdrage worden gereserveerd voor inzet in 2024.